

Nowe i zmieniające się zagrożenia związane z przywiązaniem do rynku pracy – przyszłość pracy

Iga Magda, Mateusz Krzakała

Rynek pracy w Europie przez ostatnie 20 lat znacząco się zmienił. Choć dla większości pracowników sytuacja się poprawiła, liczne grupy nadal zmagają się z trudnościami związanymi z utrzymaniem stabilnej pozycji zawodowej. W naszej analizie przyglądamy się zarówno historycznemu, jak i przyszłemu wymiarowi „wrażliwości rynku pracy” – rozumianej jako połączenie słabego przywiązania do zatrudnienia i ograniczonej aktywności zawodowej. W ostatnich dwóch dekadach szczególnie narażeni byli migranci, rodzice oraz osoby bez wykształcenia wyższego. To właśnie te grupy najczęściej doświadczały niepełnego zatrudnienia, niższych wskaźników aktywności oraz większej podatności na spowolnienia gospodarcze. W wielu przypadkach nakładanie się cech – na przykład bycie matką-migrantką – oznaczało kumulację barier i jeszcze większą trudność w uzyskaniu stabilnej pracy.

Jednak to, co obserwowaliśmy do tej pory, może ulec znaczącym zmianom. Wraz z postępem technologicznym rośnie ryzyko, że nowymi „przegranymi” mogą stać się osoby zatrudnione w zawodach eksponowanych na AI, które jednocześnie nie korzystają dziś z umiejętności cyfrowych. Choć obecnie często radzą sobie dobrze, ich praca może wkrótce ulec głębokiemu przeobrażeniu lub zaniknąć, a brak kompetencji cyfrowych utrudni im dostosowanie się do zmian. Zidentyfikowana przez nas grupa wysokiego ryzyka obejmuje więc częściowo inne grupy pracowników niż te, które były historycznie zagrożone. Co ciekawe, to ryzyko nie dotyczy przede wszystkim migrantów czy osób bez wyższego wykształcenia – przeciwnie, często obejmuje osoby z wyższym wykształceniem, w sile wieku, nierzadko kobiety oraz osoby urodzone w danym kraju.

Różnice między państwami UE dodatkowo komplikują ten obraz. W krajach Europy Zachodniej istnieje wyraźny związek między obecnym słabym przywiązaniem do rynku pracy a wysokim ryzykiem technologicznym – osoby wrażliwe dziś mają większe prawdopodobieństwo ryzyka adaptowalności do AI. W nowych państwach członkowskich oba zjawiska pozostają natomiast w dużej mierze od siebie niezależne. Jednocześnie tę dychotomię należy rozumieć w kontekście różnic w strukturze gospodarki, poziomie rozwoju, instytucjach rynku pracy czy dynamice migracji, które przez ostatnie 20 lat wpływały na odmienne ścieżki rozwojowe regionów.

Wyniki naszej analizy prowadzą do jednego kluczowego wniosku: profil grup szczególnie narażonych na trudności na rynku pracy może w przyszłości objąć nowe grupy, nie uznawane wcześniej za zagrożone. Tradycyjnie zagrożone grupy nadal wymagają wsparcia, ale jednocześnie niezbędne jest wyprzedzające działanie wobec nowych ryzyk wynikających z automatyzacji i wykorzystania sztucznej inteligencji w miejscu pracy. Przyszłość rynku pracy zależeć będzie od tego, czy uda się zidentyfikować i wzmocnić możliwości adaptacyjne pracowników, zanim nowe megatrendy ugruntuują kolejny podział na „wygranych” i „przegranych”.

Pełna wersja artykułu: <https://ibs.org.pl/publications/nowe-i-zmieniajace-sie-zagrozenia-zwiazane-z-przywiazaniem-do-ryнку-pracy-przyszlosc-pracy/>